

ROMANOY Kaiti [Καίτη Ρωμανού], «Ta politika synthimata “pnigoun” ti moussiki », *Kathimerini* [probablement en 1978]

Τα πολιτικά συνθήματα «πνίγουν» τη μουσική

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΞΕΝΑΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Με πολλή συγκίνηση και πολλές αναμνήσεις από τα χρόνια των σπουδών του στο Πολυτεχνείο που ήταν συγχρόνως και χρόνια αγώνων, μίλησε την Παρασκευή το βράδυ ο Γιάννης Ξενάκης στο Αμφιθέατρο της Αρχιτεκτονικής Σχολής, σ' ένα πλήθος σπουδαστών και φιλόμουσων που συγκλονίστηκαν από τα τρία του έργα που αναμεταδόθηκαν (Νόμος Γ, Ζονσαί και Σαντρέ) και γοητεύτηκαν από τον ίδιο, τις τολμηρές του αναζητήσεις της αλήθειας, τη μεγάλη του πίστη στον άνθρωπο.

Η εκδήλωση κράτησε τρεις ώρες και τα θέματα που συζητήθηκαν ήταν πολλά και σημαντικά. Μεταφέρουμε εδώ αποσπάσματα από τις απαντήσεις που έδωσε και τα προβλήματα που έθιξε ο Ξενάκης.

Για το περιεχόμενο της μουσικής

«Υπάρχει μεγάλη τάση μα αποδίδει κανείς στη μουσική άλλο προορισμό από τον ίδιο το μουσικό προορισμό.

Στα τελευταία χρόνια, ορισμένοι νομίζουν πως η μουσική πρέπει να περιέχει πολιτικά συνθήματα, μηνύματα κ.λ.π. Και βλέπουμε πως σε ορισμένες χώρες, αυτή η θεωρία έχει καταλήξει σ' ένα στραγγαλισμό της καλλιτεχνικής επίδοσης και δημιουργίας».

«Για τις συναισθηματικές αποχρώσεις ενός έργου, νομίζω πως είναι θέμα συρμού. Δεν είναι καθόλου απόλυτα πράγματα. Μια μουσική που στην Ανατολή μπορεί να θεωρείται ηρωική, στη Δύση, πιθανόν, να ακούγεται σαν εκφυλισμένη, θηλυπρεπής. Και το μεγάλο σφάλμα είναι να κρίνεται η μουσική από τέτοια συναισθήματα που είναι επιφανειακά αφού είναι θέμα συνήθειας. Η μουσική είναι κάτι πολύ πιο βασικό απ' αυτό».

Για τις δυσκολίες στην εκτέλεση των έργων του

«Η κυριαρχία που έχει ένας εκτελεστής σε ολόκληρη τη λειτουργία του οργανισμού του είναι κάτι που μόνο ο άνθρωπος το μπορεί και είναι κάτι σπουδαίο. Η προσπάθεια να ξεπεράσεις τον εαυτό σου, να εκμεταλλευθείς τις άγνωστές σου ακόμη δυνατότητες της

φαντασίας, της πνευματικής και της σωματικής ικανότητας, είναι κάτι που πάντα πρέπει να ενδιαφέρει το συνθέτη. Και οι δυσκολίες των έργων μου που είναι γραμμένα για σολίστες αποβλέπουν στο να ωθήσω τον δεξιότηχην να ξεπεράσει τον εαυτό του. Αυτό, να ξεπεράσω τον εαυτό μου, αγωνίζομαι κι εγώ να κάνω σε κάθε νέα μου σύνθεση».

Για την έλλειψη επαφής με το κοινό

«Υπάρχουν πολλοί λόγοι που δημιουργούν αυτή την έλλειψη επαφής, ένα είδος χάσματος ανάμεσα στον σύγχρονο δημιουργό και το πλατύ κοινό. Πρώτος είναι πως όταν προτείνει κανείς καινούργιες ιδέες, συνήθως δεν είναι κατανοητές, ούτε και σ' αυτόν που στη σκέψη του και στις ιδέες του είναι όμοιός σου. Ο λόγος είναι πως όλοι έχουμε συνήθειες. Κι εγώ έχω συνήθειες, που παλεύω να τις εγκαταλείψω, για να δω με άλλα μάτια και να δω και τις ίδιες αυτές τις συνήθειες με άλλα μάτια.

Σε μια εποχή σαν τη σημερινή που τα καινούργια πράγματα σε όλους τους τομείς, προτείνονται ραγδαία, η διάπλαση του κόσμου που γίνεται στην οικογένεια, τα σχολεία και την κοινωνία, οφείλει να εκσυγχρονιστεί.

Το βάρος της μόρφωσης δίνεται στα σχολεία, που σ' όλο τον κόσμο είναι οπισθοδρομικά – όχι μόνο στην Ελλάδα που ο βαθμός οπισθοδρομικότητας ίσως είναι μεγαλύτερος – και έτσι το χάσμα διαιωνίζεται.

Πρέπει όλα τα μέσα που διαθέτει το Κράτος για τη διάπλαση του κόσμου να αναπλάστουν. Η τηλεόραση τώρα δεν κάνει διάπλαση, μάλλον «κακόπλαση»! Γίνεται επίθεση από την κρατική ή ιδιωτική ισχύ εναντίον του κόσμου.

Είναι πρόβλημα κοινωνικό, ψυχολογικό, γενικό αλλά και προσωπικό για τον καθένα. Καθένας πρέπει να 'χει θάρρος να εγκαταλείπει τις συνήθειες. Να 'χουμε πάντα τα μάτια και τα αυτιά ανοιχτά και στον έξω κόσμο αλλά και στον δικό μας τον κόσμο, τον...

«Το νόημα του Ελληνισμού, δη...»

Για το τι είναι «Έλληνας»

Το νόημα του Ελληνισμού δηλαδή το τι είναι Έλληνας είναι κάτι που πιστεύει ο καθένας από μας πως τα 'χει ξεκαθαρίσει. Εγώ προσπάθησα να το ξεκαθαρίσω γράφοντας τη μουσική που έκανα, προσπαθώντας να αποδεσμευθώ από τις συνήθειες που έλεγα πριν αλλά και από τις πάμπολλες πιέσεις που είχα στο εξωτερικό και δημιούργησαν τον κίνδυνο να χάσω κάθε ταυτότητα. (ταυτότητα πνευματική εννοώ, την άλλη την είχα χάσει από καιρό).

Η «ελληνικότητα» είναι μια έκφραση που πρέπει από τον καθένα μας να ξεκαθαριστεί έτσι ώστε να οδηγήσει σε μια δημιουργία ελληνική και σύγχρονη».

THE K. PΩMANOY